Elintarviketeollisuusliiton lausunto

E 66/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: E-kirje: Komission tiedonanto EU:n varastointistrategiasta

Eero Alaluusua, valmiuspäällikkö

Kansallinen ja kansainvälinen varastointi

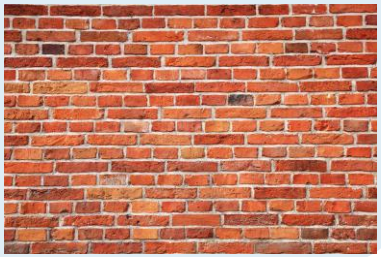
Mahdolliset elintarvikealaan liittyvät varastointipäätökset

Yleiset painotukset varastoinnissa

Varastointiin liittyvät käytännöt

Kansallinen varastointi

- Kansallinen varastointi
- Päätäntävalta ja käytännöt valtion omissa käsissä
- KV-koordinaatio ei puutu kansallisiin käytäntöihin

Kansainvälinen varastointi

- Ylikansallinen päätäntävalta
- Valtiot voivat toimija varastoijina
- Esim. RescEU

Valtion oma vastuu

- Kokonaisvastuu maan varautumisesta on aina kullakin valtiolla itsellään ja niin, että edistyneimmät maat eivät maksa vähemmän edenneiden maiden varautumista.

Turvallisuus

- Turvallisen varastoinnin näkökulmasta on välttämätöntä, että varastoivat tahot, kuten kansalliset toimijat, voivat pitää tiettyjä tietoja salassa.

- Ruoan saatavuutta kriisitilanteissa vahvistettaessa on tärkeää huomioida koko arvoketju, ml. Elintarviketeollisuus, joka ruoan valmistaa ja osittain jakelee.
- Kriisien näkyminen arvoketjun loppupäässä, lähimpänä kuluttajaa, aiheuttavat aina nopeimmat ja voimakkaimmat markkinareaktiot, ml. yleinen levottomuus. Tämän tulisi näkyä myös mahdollisissa varastointipäätöksissä.
- Häiriöt, jotka vaikuttavat useampaan eri sektoriin, tulisi myös nähdä elintarvikealalle tärkeinä, kuten tietoliikenteeseen ja energiansaantiin liittyvät ongelmat.

Mahdolliset elintarvikealaan liittyvät varastointi-päätökset

Yleiset painotukset varastoinnissa

- Varautumisen tulee olla riskiperusteista ja materiaalista varatumista ei tule nähdä irrallisen osana, vaan yhtenä osakokonaisuutena kokonaisvarautumisessa. Varastoinnin tulee tukea EU-lainsäädäntöön perustuvia riskiarvioita ja niihin varatumista, ml. CER- ja NIS2-direktiivien tuomat riskiarviot.
- ETL pitää kannatettavana, että kansainvälissä varastoinnissa huomioidaan kansallisvaltioiden rajat ylittävien riippuvuuksien tukeminen, kuten logistiikka, merenalaiset kaapelit ja niiden korjauskapasiteetin vahvistaminen varsinkin, jos omaisuus ja yrityksen vastuu on sellaisella maantieteellisellä alueella, että yritys ei sitä itse pysty suojelemaan.
- ETL pitää kannatettavana, että varastointi painottuisi suuren vaikutuksen, pienen todennäköisyyden kyvykkyyksiin, jotka saattavat jäädä yritysten ja markkinatoimijoiden varautumisfokuksen ulkopuolelle.

Varastointiin liittyvät käytännöt

- ETL pitää kannatettavana, että varastoinnissa on mahdollisuus tehdä päätöksiä joustavasti tarpeen mukaan, eli uusien uhkien tai puutteiden noustessa voidaan resursseja kohdistaa niihin ja tarvittaessa ajaa alas vähemmän ajankohtaista varastoa tai siirtää niiden maantieteellistä paikkaa.
- Varastointistrategiaa tukeva tavarankierto tulee toteuttaa niin, että ne toimivat mahdollisimman normaalisti markkinoilla, ilman hävikkiä tai äkillisiä ja suuria varastojen vapautuksia markkinalle. On myös kannatettavaa, että varastojen siirtoa häiriötilanteissa, niin logistiikan, päätöksenteon kuin rajat ylittävien lupien osalta, on huomioitu varastointistrategiassa ja siirtoja on harjoiteltu.
- ETL katsoo, että ehdotettu tietojenvaihto ja tilannekuvaseuranta nähdään tärkeänä osana varastointistrategiaa ja yleistä varatumista.

Kiitos!

Eero Alaluusua, valmiuspäällikkö

Mikko Käkelä, toimitusjohtaja